

Bondige geschiedenis van de Oostkantons

België is samengesteld uit drie gemeenschappen, elk met hun eigen officiële taal: Nederlands, Frans en Duits. De Duitstalige Gemeenschap, omvattend de kantons Eupen en Sankt Vith, heeft wel een eigen regering, maar ressorteert onder het Waalse Gewest. Dit meest oostelijke en kleinste deel van ons land is cultureel gesproken voor velen een blinde vlek. Dit is één van de redenen waarom LLS Paleis in 2024 twee tentoonstellingen organiseert met kunstenaars uit dit landsgedeelte.

Vroege geschiedenis

Vandaag bestaan de Oostkantons uit de Duitstalige Gemeenschap en het overwegend Franstalige kanton Malmedy. Deze complexe taalkundige situatie gaat terug tot de vroege geschiedenis van dit gebied. De Oostkantons zoals we ze nu kennen hadden weinig samenhang tot laat in de 18^e eeuw.

De positie van het stadje Sankt Vith is sinds het ontstaan ervan in de 12^e eeuw redelijk stabiel gebleven: van de 14^e eeuw tot aan de Franse Revolutie maakte de stad deel uit van het hertogdom Luxemburg. Eupen stond dan weer onder heerschappij van het hertogdom Limburg. Beide hertogdommen maakten deel uit van de Zuidelijke Nederlanden. Malmedy daarentegen vormde samen met de stad Stavelot een abdijvorstendom binnen het Heilige Roomse Rijk: de macht lag er in handen van de lokale abt, waardoor ze als het ware konden handelen als een autonome staat. De Franse Revolutie was een keerpunt: vanaf 1795 is er voor het eerst sprake van enige samenhang tussen de drie kantons. Ze werden onder regionaal bestuur geplaatst door de Fransen, die de Zuidelijke Nederlanden annexeerden alsook het abdijvorstendom Stavelot-Malmedy. Zo ontstond het departement Ourthe.

Echter, nog geen twintig jaar later bij de val van Napoleon werd hier een einde aan gemaakt. Op Congres van Wenen (1815) werden Eupen, Sankt Vith en Stavelot-Malmedy toegewezen aan Pruisen. De Belgische eenmaking in 1830 heeft hierin geen verandering gebracht. Hoewel het overwegend Franstalige Malmedy vanaf dan tot Pruisen behoorde, ervoer het volk initieel weinig significante veranderingen: ze konden vrijelijk Frans spreken en hadden een goede relatie met de omliggende Germaanse regio's. Hoewel in mindere mate, was ook in Eupen het Frans courant. Die vrijheid hield op toen de Germanisatie van Bismarck een hoogtepunt bereikte met zijn *Kulturkampf* (1872 tot 1879), die het Hoogduits als officiële taal instelde en Frans spreken illegaal maakte. Dit verzuurde de relaties tussen de inwoners en zorgde, vooral in Malmedy, voor een versterking van het gebruik van de Franse taal.

De gevolgen van het Verdrag van Versailles

Na de Eerste Wereldoorlog werd met het Verdrag van Versailles (1919) Europa heringedeeld, waarbij compensatie gezocht werd voor elk land dat had geleden onder de Duitse bezetting. Zo werd Duits gebied aan België toegevoegd bij de grens tussen beide landen.

Begin jaren '30 staken heel wat etnisch geïnspireerde Germaanse bewegingen de kop op die actief pleitten voor de aansluiting bij Duitsland en de Duitse cultuur promootten. Dit gevoel werd nog versterkt toen Hitler aan de macht kwam in 1933. Bij de inval in ons land in 1940 integreerde Hitler de Oostkantons meteen in Duitsland, als vergelding voor het afnemen ervan bij het Verdrag van Versailles. De rest van België daarentegen werd onder militaire bezetting geplaatst. In Eupen werd Hitler aanvankelijk onthaald als een bevrijder, maar de inwoners zagen al snel de keerzijde toen bleek dat ze niet konden ontkomen aan legerdienst in de Duitse Wehrmacht.

Het einde van de oorlog in 1945 betekende de hereniging van de drie kantons met België, waarna ze het tweetalig statuut kregen (1962). Pas bij de staatshervormingen in 1984 werd Duits als officiële landstaal erkend en de Duitstalige Gemeenschap gecreëerd. Deze laatste maakt vandaag deel uit van het Waalse Gewest en ligt in de provincie Luik.

En zo is "Ostbelgiën" uiteindelijk een volwaardig deel van België geworden.